

Batagaa kaŋ Pol n'a sanba Rom borey se

Citaaboo fahamandiroo

Pol ka citaaboo woo hantum. Pol man'ti kala Alyahuudu. A cindi ka kretiyeney gurzugay hala waatoo kaŋ Isa Almasihu na nga boŋ cebe a se Damas koyraa fondaa ra hala a ma tee nga se diyaw gandawey ra. Jiiri kaynayaŋ Isa Almasihu buuyanoo nda nga tunyanoo banda ga, Alyahuudey kaŋ naanay a sanda Akilas nda Prisil sintin ka Alhabar Boryaa waazu Rom koyraa ra. Egiliz gorandi Rom ra. Irkoy bayrandi Pol se kaŋ a ma koy hala aduŋŋa kaydogoo ga ka nga meeŋenoo waazu. Woo ka kate a kayandi nga ma koy Rom nda Españ. Ir si bay wala a hin ka koy Españ. Diraa sooluroo se a hantum kretiyeney se kaŋ goo Rom kaŋ ga marga Akilas nda Prisil do.

Pol maa kaŋ kretiyeney kaŋ goo Rom si waafaku. Pol bayrandi kaŋ boro kul mana bisa ceroo. Alhabar Boryaa man'ti kala Alyahuudey nda borey kaŋ man'ti Alyahuudu kul wane. A bayrandi kaŋ borey kul na zunubu tee. A nee aŋariyaa ga boori, amma boro kul si hin ka aŋariyaa hayey kul tee, ir sii nda woo din gaaboo nda nga hinoo. Za sintinoo hala benantaa ga, naanayyan no ma boro tee boro ŝerrante (zamaa 1.17).

Borey kaŋ se batagaa sanbandi maajey

nda fooyanoo kanj teendi i se

¹ Agay Pol kanj ti Almasihu Isa tam, kanj ciyandi diyaw, ka yeetandi jere ga Irkoy Alhabar Boryaa haryanoo se.

² Alhabar Boryaa no kanj Irkoy jin ka allaahidoo zaa ka annabey donto i m'a hantum Citaabu henanantey ra.

³ Alhabar Boryaa ga šelanj Irkoy Iz'aroo ga kanj hun Dawda banda-ka-zunboo ra gaaham here.

⁴ Amma kanj a tun bukawey ra, Irkoy Hundoo kanj ga henan cebe nda hini kanj Irkoy Iz'aroo no. Nga ti Isa Almasihu ir Koyoo.

⁵ Nga no k'ir noo anneemaa ir ma tee diyaw, hala dumi kul borey ma naanay a, i ma hanajer a se.

⁶ War mo, war goo borey din ra, zama Isa Almasihu nka war cee.

⁷ Irkoy baakey kul kanj goo Rom koyraa ra, kanj ciyandi i ma jisandi jere ga Irkoy se, war se ay ga batagaa woo sanba. Ir Baaba Irkoy nda ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa nda alaafiyaa ma kaa war ga.

Pol ga baa nga ma koy Rom kretiyeŋey do

⁸ Ay ga jin ka albarka danj ay Koyoo se Isa Almasihu albarkaa ra war kul se, zama war naanaa alhabaroo huru aduppa kul ra.

⁹ Irkoy kanj se ay ga goy nda ay binoo kul nga Iz'arooAlhabar Boryaa fondaa ra ga tee ya ne seede kanj waati kul war goo ay ŋaarayrey ra.

¹⁰ Waati kul ay ga Irkoy ŋaaray nda nga ibaayoo no a m'ay noo fondo ya koy war do.

¹¹ Ay ga hanse ka baa ya dii war, hala ya Irkoy Hundooanneemaa nooyan fooyan zamna war se, hala war ma duu gaabi.

¹² Maanaa war do, ir ma cere bine dan naanaa fonda ra, naanaa kan goo agay nda war se.

¹³ Ag'armey, ay si baa war ma jan ka bay kan cee booboyan ay kayandi ya koy war do, hala ya hin ka duu nafaw war game sanda takaa kan nda ay duu a dumey jerey game, amma ya na duu fondo hala sohõ.

¹⁴ Grekey nda dumey jerey, nda borey kan caw nda wey kan mana caw ga may ay ga ya Alhabar Boryaa har i se.

¹⁵ Woo maaganda se agay hunday ga baa ya Alhabar Boryaa har war mo se kan goo Rom.

Alhabar Boryaa hinoo

¹⁶ Ay si haw nda Alhabar Boryaa, zama Irkoy hinoo no kan ga boro kul kan naanay hallasi, Alyahuudey jina, Grekey*.

¹⁷ Zama Alhabar Boryaa ra Irkoy ga takaa cebe kan nda nga ga borey dii boro šerrante, za sintinoo ga hala benantaa ga naanayyan no m'a noo, sanda takaa kan nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa.»†

Adamize kul man'ti kala zunubante

¹⁸ Irkoy futayyanoo ga bangandi ka hun beenaa ra adamizey Irkoy hunburay janjaa nda

---

* **1:16 1.16** Grekey ne ra man'ti kala boro kul kan man'ti Alyahuudu. † **1:17 1.17** «Boro šerrantaa si huna nda kala naanaa albarkaa», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Boro kan naanaa n'a tee boro šerrante, ga huna», Habaku 2.4.

ngi šerretaray jaŋaa se. Ngi no ma cimi ganji nda ngi šerretaray jaŋaa.

¹⁹ Zama hayaa kaŋ boro ga hin k'a faham Irkoy ga, a ga henan i se, zama Irkoy n'a bangandi i se.

²⁰ Za aduŋŋa takaroo ga nga atabiyaa kaŋ boro si hin ka dii a, maanaa nga hini abadantaa nda nga koytaraa, borey ga faham i se, i ga dii ey nga teegoyey ra, woo maaganda se i sii nda cimi ka Irkoy yankar.

²¹ Ba nda i na Irkoy bay, i man'a beerandi sanda Irkoy, i mana albarka dan a se. Ngi miilewey tee yaada, de ngi biney kaŋ sii nda lakkal too met nda kubay.

²² I na ngi boŋ tee sanda lakkalkoyniyaŋ ka gar i nka hollo.

²³ Irkoy kaŋ si buu daržaa, i n'a bere k'a himandi nda adamize bukaw, nda cirawyaŋ, nda cee taacikoyniyaŋ, nda gandakoyyaŋ assuura.

²⁴ Woo se Irkoy n'i naŋ žiibi se nda ngi bine boonay futawey ra, hala nongu kaŋ ra i na ngi boŋ gaahamey kaynandi cere game.

²⁵ I na Irkoy cimoo barmay nda taari, i na takahayaa gana ka goy a se, ka Takakaa naŋ kaŋ se albarka ma bara hala abada. Amin.

²⁶ Woo se Irkoy n'i naŋ boonay futawey ra kaŋ ga boro haawandi, ngi woyey na daari kaniyan barmay k'a tee ka kani nda woy nda woy.

²⁷ Arey mo takaa din da, i na daari kaniyan ngi nda woyey game barmay ka cere boonay, ka teegoy haawanteyaŋ tee aru nda aru game, i duu ngi firkaa banaa kaŋ ga hima.

²⁸ Takaa kaŋ nda i mana ceeci ngi ma Irkoy bay, Irkoy n'i naŋ i ma hanga ngi lakkal šiirey

bande hala i ma haya tee kaŋ si hima.

²⁹ Biney ga too nda šerretaray jaŋay dumi kul, nda laalay, nda albahiitaray, nda binefutay. I ga too nda canseyan, nda borowiiyan, nda yenje, nda zanbayan, nda binebibitaray, nda almunafikitaray.

³⁰ Ciinaykawyaŋ no, nda Irkoy iberiyaŋ, nda boro wowkawyaŋ, nda boro binebeeriyaŋ, nda foomante, nda haya futu takakawyaŋ, i si ngi hayragey beerandi,

³¹ i sii nda lakkal, i si allaahidu kaŋ i n'a zaa too, biney ga kogu, i si tamalla.

³² Ba kaŋ i ga Irkoy šerretaraa bay kaŋ ti borey kaŋ ga hayey wey dumey tee ga hima nda buuyan, woo kul, i ga teegoyey wey tee, de mo a ga kan i se ngi ga dii borey g'i tee.

2

Irkoy ciitoo

¹ Woo se ni kaŋ ga borey ciiti, boro kul kaŋ ti ni, n'sii nda cimi ka borey ciiti, zama šennoo kaŋ ra n'ga ni cinaa ciiti, ni mma ni boŋ hunday zukandi, zama ni kaŋ ga borey ciiti, haya follokey kaŋ i g'i tee no n'g'i tee.

² Ir ga bay kaŋ borey kaŋ ga hayey wey dumey tee, Irkoy g'i ciiti ka sawa nda cimoo.

³ He ni, n'ga hongu, ni kaŋ ga borey ciiti kaŋ ga hayey wey dumey tee, n'g'i ka goy, n'ga hallasi Irkoy ciitoo ra wala?

⁴ Ni mma Irkoy borohennataraa beeriyanoo, nda nga suuroo, nda nga batuyan kukoo kaynandi wala? N'si bay kaŋ Irkoy borohennataraa mma ni tuti ma tuubi?

⁵ N'ga šendi, ni binoo si barmay, n'goo ma futay marga ni boŋ se futayyanoo zaaroo hane kaŋ ra Irkoy ciiti šerrantaa ga bangay.

⁶ A ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyey.

⁷ Borey kaŋ ga cindi goy henna teeyan ga, ka darža, nda beeray, nda hunaroo kaŋ si ben ceeci, i ga duu hunayan abadantaa.

⁸ Amma borey kaŋ ga alhaasiday, i ga wanji cimoo ga, i ga yadda šerretaray janjay ga, futay nda binetunay beeri ga duu ey.

⁹ Binemarayyan nda šiitay ga duu boro kul kaŋ ga ilaala tee, Alyahuudey jina, Grekey* mo.

¹⁰ Darža, nda beeray, nda alaafiya ma kaa boro kul ga kaŋ ga ihenna tee, Alyahuudu jina, Grek mo,

¹¹ zama Irkoy si borey bisandi cere.

¹² Borey kul kaŋ na zunubu tee, ka gar ašariyaa sii no, ga halaci mo bila ašariyaa. Borey kul kaŋ na zunubu tee, ka gar ašariyaa goo no, Irkoy ga ašariyaa k'i ciiti.

¹³ Irkoy do man'ti borey kaŋ ga haŋajer ašariyaa se ti boro šerrante, amma borey kaŋ g'a ka goy ti boro šerrante.

¹⁴ Nda dumey jerey, wey kaŋ sii nda ašariyaa ga haya tee nda ngi boŋ kaŋ ašariyaa n'a har, i tee ngi boŋ se ašariya, ba kaŋ se i sii nda ašariya.

---

* 2:9 2.9 Zamnaa 1.16.

15 I ga cebe kaŋ hayaa kaŋ ašariyaa g'a har nka hantumandi lakkaley ra. Ngi biney ga woo seedetaraa tee, cee fooyaŋ ngi miilewey g'i gurzugay, cee fooyaŋ i ga ngi boŋ noo cimi.

16 I ga bangay zaaroo hane kaŋ Irkoy ga Isa Almasihu ka borey teegoy tugantey ciiti ka sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ ay g'a har.

Alyahuudey nda ašariyaa šennoo

17 Ni kaŋ ga Alyahuudu maa goo, n'ga ni boŋ kul fur ašariyaa ga, n'ga fooma nda Irkoy,

18 n'ga nga ibaayoo bay, n'ga wan ka haya henney fay k'i kaa cere ra, zama ašariyaa na ni cawandi.

19 N'ga naanay ka bay kaŋ danaw gongukaw ti ni, borey kaŋ goo kubaa ra gaayoo,

20 borey kaŋ sii nda lakkal cawandikaa, zanka kaccey alfaŋaa, zama bayraa fondaada nda cimoo, n'duu ey ašariyaa ra.

21 De ni woo kaŋ ga boro waaney cawandi, n'si ni boŋ cawandi wala? Ni kaŋ ga waazu kaŋ boro masi zay, n'ga zay?

22 Ni kaŋ ga nee kaŋ boro masi zina, amma n'ga zina, ni kaŋ ga konna toorey, amma n'ga ngi hugey hayey zay!

23 Ni kaŋ ga fooma nda ašariyaa, amma n'ga Irkoy kaynandi, zama n'ga ašariyaa hoo.

24 Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «War maaganda se Irkoy maapoo ga wowandi ganda tanawey ra.»†

---

† 2:24 2.24 Ezayi 52.5.

²⁵ Šikka sii hurubanguyan goo nda nafa nda n'ga dira nda ašariyaa, amma nda n'g'a hoo, ni hurubanguyanoo tee hurubanguyan jaŋaj.

²⁶ Nda jofolaa gaabu ašariyaa šerretaraa ga, nga hurubangu jaŋaa si kabandi a se sanda hurubanguyan wala?

²⁷ Boro kaŋ nga azzaatoo mana hurubangu, amma a ga ašariyaa tabatandi, ni kaŋ goo nda ašariyaa hantumoo nda hurubanguyanoo, a si ni ciiti, ni kaŋ ga ašariyaa hoo wala?

²⁸ Man'ti haya kaŋ boro ga dii a no ma boro tee Alyahuudu, man'ti tammaasa kaŋ boro ga dii a gaaham ga ti hurubanguyan.

²⁹ Boro kaŋ ti Alyahuudu nga kuneheroo ra, woo din ti Alyahuudu cimoo. Bine hurubanguyanoo kaŋ Irkoy Hundoo g'a tee, a si teendi ašariyaa hantumoo harfoo ra, woo din ti hurubanguyan cimoo. Bora woo dumoo saabuyanoo si hun boro do, Irkoy do a ga hun.

3

Irkoy šerretaraa

¹ Adiši macin ti alyahuudutaray nafaa, wala mo macin no hurubanguyan g'a hanse?

² Nga nafaa ga beeri nongoo kul here. Haya jinaa, Alyahuudey ga Irkoy na nga šenney talfi.

³ Adiši macin? Nda boro fooyaŋ i ra si laadir, ngi laadir jaŋaa ga Irkoy laadirtaraa kaa wala?

⁴ Abada! Ma bay kaŋ Irkoy ga diyandi cimi, adamize kul ti taariharkaw, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Hala ni šenney ma tee cimi,

nda i na ciiti dunbu, ma duu cimi.»*

⁵ Amma nda ir šerretaray jaŋaa ga Irkoy šerretaraa cebe, macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre waati kaŋ a ga nga futayyanoo doori? – Adamize takaa nda ay ga šelaŋ. –

⁶ Abada! Nda Irkoy si šerre, taka foo nda a ga aduŋna ciiti?

⁷ Nda Irkoy cimoo ga diyandi kaaray ay taaroo ra ka darža daŋ Irkoy ga, macin se ay ga ciitandi sanda zunubante?

⁸ Aywa woo ra, takaa foo ra ir si nee: «Ir ma goy futu tee hala goy henna ma hun a ra.» Boroyaŋ g'ir wow ka nee ir no ma woo har. I ga hima nda ngi zukandoo.

Boro šerrante sii no

⁹ Adiši macin koyne? Ir kaŋ ti Alyahuudu, ir nka bisa borey jerey? Kalaa, kalaa, zama ir n'a har ka bisa kaŋ Alyahuudu kul nda Grekey† kul sii kala zunubu cire,

¹⁰ sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Boro šerrante sii no, ba boro foo.

¹¹ Lakkalkoyni sii no, boro kul sii no kaŋ ga Irkoy ceeci.

¹² I kul mooru fondaa, i tee boro kaŋ sii nda nafaw.

Boro kul sii no kaŋ ga goy henna tee, ba boro foo.»‡

¹³ «Ngi kormollawey ga hima nda saaray kaŋ ga feera.

I ga borey darga nda ngi deeney.

---

* **3:4 3.4** Zibur 51.6. † **3:9 3.9** Zamnaa 1.16. ‡ **3:12 3.10-12** Zibur 14.1-3; 53.2-4.

Gondi naaji bara ngi meetuwey cire.»§

14 «Mijney ga too nda dangayan nda laalay.»*

15 «Cewey ga cahã kuri munyan ra.

16 Halaciyani nda bone goo ngi fondaa ga.

17 I si alaafiya fondaa bay.»†

18 «Irkoy hunburay kul sii i ra.»‡

19 Ir ga bay kañ haya kul kañ ašariyaa g'a har, a s'a har kala borey se kañ goo ašariyaa hinoo cire, hala borey kul mijney ma daabandi, adunja kul ma bay kañ ngi ti zunubante Irkoy jine.

20 Woo se ašariyaa diyanoo si boro kul tee šerrante Irkoy jine, ašariyaa no ma boro bayrandi zunubu.

Takaa kañ nda Irkoy ga boro tee boro šerrante

21 Sohõ Irkoy na takaa cebe kañ nda nga ga boro dii boro šerrante bila ašariyaa. Ašariyaa nda annabey ga seedetaray tee a ga.

22 Woo man'ti kala takaa kañ nda Irkoy ga boro dii boro šerrante Isa Almasihu naanaa albarkaa ra borey kul se kañ ga naanay. Fay-fayyan sii no,

23 zama borey kul na zunubu tee, i mooru Irkoy daržaa.

24 Irkoy anneemaa k'i tee boro šerrante bila nda i ma haya kul tee, Isa Almasihu n'i feeri k'i kaa zunubu ra.

25 Nga no Irkoy n'a kayandi k'a sanba kuroo ma tee sargari borey se kañ ga naanay a. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe, zama zunubey kañ teendi ka bisa, a man'i kabu

---

§ 3:13 3.13 Zabur 5.10; 140.4. * 3:14 3.14 Zabur 10.7. † 3:17 3.15-17 Ezayi 59.7-8. ‡ 3:18 3.18 Zabur 36.2.

²⁶ nga suuroo maaganda se. A n'a tee sargari ka nga šerretaraa cebe waatoo woo ra, hala nga šerretaraa ma cindi, ka boro kaŋ naanay Isa tee boro šerrante.

²⁷ Man bolsiyan addaliloo? A sii no! Macin se a sii no? Teegoy henney k'a kaa wala? Kalaa, kalaa, naanaa k'a kaa.

²⁸ Ir ga laasaabu kaŋ naanaa albarkaa ra adamize diyandi boro šerrante bila ašariyaa ganayanoo.

²⁹ Wala Irkoy man'ti kala Alyahuudey hinne Koyoo? Man'ti dumey jerey mo Koyoo no wala? Šikka sii kaŋ dumey jerey mo Koyoo no,

³⁰ zama Irkoy folloku no ma borey kaŋ hurubangu tee boro šerrante naanaa albarkaa ra, ka borey kaŋ ti jofoloyaŋ mo tee boro šerrante naanaa albarkaa ra.

³¹ Adiši ir mma ašariyaa tee yaada naanaa maaganda se wala? Abada! Ir mma ašariyaa kayandi.

4

Ibrahimima himakasinaa

¹ Ibrahimima kaŋ ti ir hayragoo gaaham here, ir ma nee, macin no a duu a?

² Nda a gar teegoy ka Ibrahimima tee boro šerrante, a goo nda fondo ka bolsay, amma man'ti Irkoy jine.

³ Macin no Citaaboo nee? A nka nee: «Ibrahimima naanay Irkoy, de a kabandi a se šerretaray.»*

---

* 4:3 4.3 Sintinoo 15.6.

⁴ Boro kaŋ na goy tee, nga banaa si kabandi a se nooyan, a mma hima nda a.

⁵ Boro kaŋ mana teegoy tee, amma a ga naanay bora a kaŋ ga boro laala tee boro šerrante, nga naanaa ga kabandi a se šerretaray.

⁶ Sanda takaa kaŋ nda Dawda mo šelaŋ ka nee kaŋ bora a duu gomni kaŋ Irkoy g'a kabu boro šerrante bila teegoy.

⁷ A nee:

«Borey duu gomni kaŋ goy futawey yaafandi, de ngi zunubey tuusandi.

⁸ Bora a duu gomni kaŋ abada ir Koyoo si nga zunuboo kabu a se.»[†]

⁹ Gomnoo woo si hun kala hurubanguyan ra wala hurubanguyan jaŋay mo goo a ra? Zama ir nee: «Ibrahimima naanaa kabandi a se šerretaray.»[‡]

¹⁰ Waati foo no woo teendi? Kaŋ a hurubangu wala za a mana hurubangu? Kalaa, man'ti kaŋ a hurubangu, za a mana hurubangu no.

¹¹ Hurubanguyanoo nka tee Ibrahimima se silbay, ka cebe kaŋ Irkoy n'a tee boro šerrante nga naanaa maaganda za a mana hurubangu. Woo no ma kate Ibrahimima ma tee ganakey kul kaŋ mana hurubangu hayragoo, hala ngi mo ma kabandi boro šerrante.

¹² Nga ti borey mo kaŋ hurubangu baaba, wey kaŋ mana kay hurubanguyan hinne ga, amma i dira naanaa fondaa ra sanda ir baaba Ibrahimima, kaŋ naanay za a mana hurubangu.

[†] 4:8 4.8 Zabur 32.1-2.   [‡] 4:9 4.9 Sorro 3to.

Irkoy allaahidoo, boro kul kaŋ ga naanay ga duu a

¹³ Irkoy na allaahidu zaa Ibrahima nda nga hayroo se kaŋ i ma tee aduŋŋa tubukaa, man'ti ka dira ašariyaa bande ka woo tee, šerretaray no kaŋ ga duwandi naanay albarkaa ra.

¹⁴ Nda a gar borey kaŋ ga dira ašariyaa bande nka tee tubukawyaŋ, naanaa sii nda nafaw, allaahidoo mo ga tee yaada.

¹⁵ Zama ašariyaa mma Irkoy futuyanoo tundi, nongu kaŋ ra ašariya sii, hooyan sii no din.

¹⁶ Woo ka kate, allaahidoo mana zandi kala naanaa maaganda se, hala a ma sawa nda Irkoy anneemaa, a ma hakiika Ibrahima hayroo kul se. Man'ti wey kaŋ ga dira ašariyaa bande hinne, amma borey mo kaŋ duu ir kul baaba kaŋ ti Ibrahima naanaa.

¹⁷ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ay na ni tee dumi boobo se hayraa.» § Ir baaba no Irkoy kaŋ a naanay a jine, Irkoy kaŋ ga bukawey hunandi, hayey kaŋ si bara, a ga šelan i se sanda hayayan kaŋ ga bara.

¹⁸ Nongoo kaŋ ra naatayan sii, a naanay ka nga naataa daŋ no din. Woo ra a tee dumi boobo se baaba, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi ka nee: «Takaa woo no ni hayroo booboyanoo ga ti a.»*

¹⁹ Ibrahima ga miile nga gaahamoo kaŋ goo buuyan mee ga, nga jiirey kaŋ ga koy too zangu (100) cine sabbu se. A miile Sarata woyguntaraa mo ga, amma woo kul, nga naanaa mana kacca.

---

§ 4:17 4.17 Sintinoo 17.5. * 4:18 4.18 Sintinoo 15.5.

²⁰ A mana naanay jaŋay daŋ Irkoy allaahidoo ra ka šikka-šikka, nga naanaa nka tonton, a na Irkoy beerandi.

²¹ Ibirahima hakiika ka bay kaŋ allaahidu kaŋ Irkoy n'a zaa a ga hin k'a tee.

²² Woo se nga naanaa kabandi a se [mo] šerretaray.

²³ Šennoo woo mana hantumandi nga hinne se, a kabandi a se šerretaray,

²⁴ amma a hantumandi ir mo se kaŋ a ga kaa ka kabandi ir se šerretaray, ir kaŋ ga naanay boraa kaŋ na Isa ir Koyoo tunandi bukawey ra.

²⁵ A nondi ir hooyaney maaganda se, amma a tun hala ir ma tee boro šerrante Irkoy jine.

5

Alaafiya huru ir nda Irkoy game

¹ Sohō Irkoy g'ir dii boro šerrante naanaa albarkaa ra. Ir Koyoo Isa Almasihu na alaafiya daŋ ir nda Irkoy game.

² Irkoy anneemaa woo kaŋ ra ir goo, ir mana huru a ra kala [naanaa albarkaa ra]. Ir ga bolsay Irkoy daržaa naataa ra.

³ Man'ti woo hinne, ir ga bolsay mo ir zarabey ra, zama ir ga bay kaŋ zarabi ga muŋeyan hay.

⁴ Muŋeyan ga kate boro ma hin annešaa, hinyanoo woo ga naataa hay.

⁵ Naataa woo si boro haawandi abada, zama Irkoy bajoo doorandi ir biney ra Hundi Henanantaa albarkaa ra kaŋ nondi ir se.

⁶ Waatoo kaŋ ir sii nda hini, waatoo kaŋ kayandi ra, Almasihu buu, a buu boro laaley se.

7 Šenday ga boro ga yadda ka buu boro šerrante se, a ga hin ka tee boro ma yadda ka buu boro henna maaganda se.

8 Amma takaa woo nda Irkoy ga nga bajoo cebe ir se: waatoo kaŋ ir man'ti kala zunubanteyan, Almasihu buu ir maaganda se.

9 Soko sohõ kaŋ ir diyandi boro šerrante Isa kuroo albarkaa ra, ir ga kaa ka hallasi futayyanoo ra!

10 Nda waatoo kaŋ ir ga tee Irkoy iberi, nga Iz'aroo buuyanoo n'ir waafakandi. Soko sohõ kaŋ ir nda a waafaku, nga Iz'aroo hunaroo g'ir hallasi.

11 Man'ti woo hinne, ir ga bolsay nda Irkoy, ir Koyoo Isa Almasihu albarkaa, nga kaŋ sohõ a n'ir nda Irkoy waafakandi.

Adama kate buuyan, Almasihu kate hunayan

12 Woo se takaa kaŋ nda boro folloku ka kate zunubu ma huru aduŋŋa ra, zunubu mo kate buuyan. Takaa woo nda buuyan ga too adamizey kul do, zama i kul na zunubu tee.

13 Zunubu goo aduŋŋa ra za Musa ašariyaa mana goro, amma zunubu si kabandi nda a gar ašariya nka sii no.

14 Woo kul, za Adama hala Musa ga, buuyan na borey kul laama, ba borey kaŋ mana zunubu tee sanda Adama Irkoy hooyanoo cine. Adama man'ti kala boraa kaŋ ga hima ka kaa biyoo.

15 Amma Adama layboo nda Irkoy anneemaa nooyanoo ga fay. Irkoy anneemaa nda nooyanoo kaŋ nondi yaada bisa boro folloku layboo kaŋ

kate boro boobo ma buu. Anneemaa nda nooyanoo woo si duwandi kala boro folloku alhormaa ra kaŋ ti Isa Almasihu.

¹⁶ Hayey kaŋ boro folloku zunuboo kate ey nda Irkoy nooyanoo ga fay. Zama zunubu folloku maaganda se ciitoo ga teendi, zukandiyan mo ga kaa. Amma anneemaa nooyanoo kaa zunubu boobo banda ga, a na borey feeri.

¹⁷ Boro folloku zunuboo ka kate buuyanoo ma laama, de borey kaŋ duu anneema beeroo nda šerretaray nooyanoo ga laama hunayan ra Isa Almasihu albarkaa ra.

¹⁸ Aywa, takaa kaŋ nda laybu folloku kate borey kul ma zukandi, takaa din da goy šerrante folloku ga kate borey kul ma tee boro šerrante, i ga duu hunaroo.

¹⁹ Zama takaa kaŋ nda boro folloku haŋajeryan jaŋaa na boro boobo tee zunubante, takaa din da, boro folloku kaŋ dira nda fonda, ga boro boobo tee boro šerrante.

²⁰ Haya kaŋ ti ašariyaa, a mana goro kala hala laybey ma boobo, amma nongoo kaŋ ra zunubu boobo, anneemaa boobo ka bisa a,

²¹ hala takaa kaŋ nda zunubu laama buuyan ra, takaa din da Irkoy anneemaa ma laama šerretaray ra hunayan abadantaa se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

6

Irkoy anneemaa ga boro sawalandi zunubu baŋŋataraa ra

¹ Macin no ir ma nee? Ir ma duumi zunubu ra hala Irkoy anneemaa ma tonton wala?

² Abada! Ir kaŋ zunubu tenje ir buu, taka foo nda ir ga yee ka huna a ra?

³ War nka si bay kaŋ ir kul kaŋ batizandi Almasihu Isa ra ka tee a bande affoo, ir batizandi ka tee a bande affoo nga buuyanoo ra?

⁴ Batizeyanoo ka kate ir marga nda a ka fijandi cere bande buuyanoo ra, hala takaa kaŋ nda Almasihu tun bukawey ra Baaba Irkoy daržaa albarkaa ra, ir mo ma dira hunayan taaga ra.

⁵ Ir nda a tee affoo ka hima nda a nga buuyanoo ra, woo se nga tunyanoo hane ir ga hima nda a.

⁶ Ir ma haya foo bay kaŋ ti ir kunturu žeenaa nda Almasihu kanjandi cere bande. Gaaham zunubantaa ma halaci hala ir masi yee ka tee zunubu baŋna.

⁷ Zama boro kaŋ buu, a duu nga boŋ zunubu here.

⁸ Ir nda Almasihu buu cere bande, woo se ir ga naanay kaŋ ir nda a ga kaa ka huna mo cere bande.

⁹ Ir ga bay kaŋ Almasihu tun ka hun bukawey game, a si buu koyne. Buuyan si yee ka duu a ga hini.

¹⁰ Kaŋ a buu, a mana buu kala cee folloku zunubu se. Hunaroo kaŋ ra a goo, a si huna kala Irkoy se.

¹¹ Takaa din da, war mo, zunubu ma war dii bukaw, amma Irkoy here war ma war boŋ guna sanda baahunante Almasihu Isa albarkaa ra.

¹² Adiši zunubu masi laama war gaaham bukawey ra, a masi war hangandi gaaham boonawey.

13 War masi war gaahamoo nongey nan zunubu se ka tee šerretaray jaŋay goy jinayyan. Amma war ma war boŋ noo Irkoy se sanda boro hunanteyan kan tun ka hun bukawey ra ka war gaahamey nongey noo a se sanda šerretaray goy jinayyan.

14 Zunubu si kaa ka duu war ga hini, zama war sii Musa ašariyaa hinoo cire, war sii kala anneemaa hinoo cire.

Ir man'ti kala Irkoy baŋŋayan

15 Adiši macin? Ir ma zunubu tee, zama ir sii ašariyaa hinoo cire, Irkoy anneemaa hinoo cire ir goo? Abada!

16 War nka si bay kan bora kan se war ga tee baŋŋa ka goy a se ka haŋajer a se, bora kan se war ga haŋajer baŋŋaa ti war? A ma tee zunubu buuyan se, wala haŋajeryan šerretaray se.

17 Albarka ma bara Irkoy se, war cindi ka tee baŋŋa zunubu se, amma war na haŋajer nda war biney kul cawandoo takaa se kan war duu a.

18 War sawalandi ka hun zunubu ra, war tee šerretaray se baŋŋayan.

19 Ay ga takaa woo ka šelan war se, zama adamize de ti war. Takaa kan nda war na war gaahamey nongey tee baŋŋa žiibi nda goy futu se kan ga koy hooyan here, takaa din da, sohō war ma war gaahamoo nongey tee baŋŋa šerretaray goyoo se kan ga koy henanyan here.

20 Waatoo kan war ga tee baŋŋa zunubu se, šerretaray si haya kul may war ga.

²¹ Macin ti nafaa kaŋ war duu a waatoo din? Sohõ war ga haw nda ey, zama ngi benantaa man'ti kala buuyan.

²² Amma sohõ war sawalandi ka hun zunubu ra ka tee Irkoy baŋŋa, nafaa kaŋ war ga duu a ga war ka koy henanyan here, de benantaa man'ti kala hunayan abadantaa.

²³ Zunubu banaa man'ti kala buuyan, amma Irkoy anneemaa nooyanoo kaŋ a g'a noo yaada man'ti kala hunayan abadantaa kaŋ ga duwandi Almasihu Isa ir Koyoo albarkaa ra.

7

Ganakaw sii ašariyaa hinoo cire koyne

¹ Ag'armey, ay ga šelaŋ war se, war kaŋ ti ašariyaa baykey. War nka si bay kaŋ nda boro ga huna hinne no ašariyaa goo nda a ga hini?

² Takaa din da woyhiiji, ašariyaa g'a haw kurŋoo ga kullihinne kurŋoo ga huna, amma nda kurŋoo buu, ašariyaa kaŋ g'a haw kurŋoo ga hun a ga.

³ Woo se, nda a tee aru tana wande, ka gar kurŋoo ga huna, a ga ciyandi zinateeri. Amma nda kurŋoo buu, ašariyaa hun a ga. Woo ra, nda a tee aru foo wande, a man'ti zinateeri.

⁴ War mo takaa din da, ag'armey, Musa ašariyaa ga war dii bukaw Almasihu kunturoo albarkaa ra, hala war ma tee boro tana wane kaŋ tun bukaway ra hala ir ma hayayaŋ tee kaŋ goo nda nafaw Irkoy se.

⁵ Zama waatoo kaŋ ir goo ir hundi-ibaayey ra, boonay zunubantey kaŋ ašariyaa n'ir tuti ir m'i

tee, i ga goy ir gaahamoo nongey ra ka hayayan tee kanj ga koy buuyan here.

⁶ Sohō ir duu ir bonj ašariyaa ra, hayaa kanj g'ir dii bukaw. Takaa woo ra ir ga goy Irkoy se nga Hundoo taka taagaa albarkaa ra, man'ti nda taka žeenaa ašariyaa hantumoo harfoo hinoo cire.

Musa ašariyaa ga cebe takaa kanj nda zunubu ga laala

⁷ Macin no ir ma nee? Ašariyaa, zunubu no wala? Abada! Amma nda man'ti ašariyaa sii a ra, ay si zunubu bay. Zama ay si bay haya kanj ti boonay futu nda a gar ašariyaa nka mana nee: «Masi boonay futu.»*

⁸ Yaamaroo bande zunubu duu fondo ka boonay futu dumi kul tunandi ay ra. Ka gar nda man'ti ašariyaa sii a ra, zunubu man'ti kala bukaw.

⁹ Agay, cee jinaa, ay huna bila ašariyaa. Amma za yaamaroo kaa, zunubu sintin ka huna,

¹⁰ agay kay buu. Yaamaroo kanj nondi hunayan maaganda se, nga hunday ka tee ya ne buuyan sabbu.

¹¹ Zama zunubu duu yaamaroo bande fondo, a n'ay darga, a na yaamaroo k'ay wii.

¹² Adiši ašariyaa ga henan, yaamaroo ga henan, a ga šerre, a ga boori.

¹³ Haya henna ka tee ay buuyanoo addaliloo wala? Abada! Amma zunubu no ka haya henna dii ka duu k'ay wii, hala zunuboo ma duu ka cebandi sanda zunubu, hala yaamaroo ma zunuboo meeroo kul cebe.

---

* **7:7 7.7** Fattaroo 20.17; Alhukumoo 5.21.

Gurgaa kanj goo adamize nda zunubu game

¹⁴ Ir ga bay kanj Irkoy Hundoo ka ašariyaa noo, zama agay, ay sii kala hundi-ibaayi bande, ay neerandi zunubu se.

¹⁵ Hayaa kanj ay g'a tee, ay si faham a se, zama man'ti hayaa kanj ay ga baa y'a tee no ay g'a tee, hayaa kanj ay ga konna no ay g'a tee.

¹⁶ Adiši nda hayaa kanj ay si bag'a no ay g'a tee, ay yadda ašariyaa ga, ay yadda kanj a ga boori.

¹⁷ Sohō man'ti agay no k'a tee koyne, zunuboo kanj ga goro ay ra no m'a tee.

¹⁸ Zama ay ga bay kanj ay ra, maanaa ay hamoo, haya henna kul sii a ra, zama ay goo nda anniya, amma ka ihenna tee, woo ay mongu a se.

¹⁹ Zama ihenna kanj ay ga bag'a, ay s'a tee, amma ilaalaa kanj ay si bag'a, nga no ay g'a tee.

²⁰ Nda hayaa kanj [agay,] ay si bag'a no ay g'a tee, man'ti agay k'a tee koyne, zunuboo kanj ga goro ay ra no.

²¹ Hayaa kanj ay n'a laasaabu ti: agay kanj ga baa ya ihenna tee, ilaala no ma kaa ka gaaru ya ne.

²² Irkoy ašariyaa ga kan ya ne ay hundoo ra.

²³ Amma ay gaahamoo nongey ra ay ga dii haya tana kanj ga gurgay ay lakkaloo bande. A g'ay tee zunuboo kanj goo ay gaahamoo nongey ra se baɓna.

²⁴ Agay ne ka bone! May m'ay kaa gaahamoo woo kanj g'ay wii kaboo ra?

²⁵ Albarka ma bara Irkoy se Isa Almasihu ir Koyoo albarkaa ra.

Adiši agay hunday ga goy Irkoy ašariyaa se nda ay lakkaloo, amma ay hundi-ibaayoo si goy kala

zunubu se.

8

Diray taka henna Irkoy Hundoo albarkaa ra

¹ Adiŕi sohõ borey kaŋ goo Almasihu Isa bande, zukandiyan kul si duu ey.

² Zama Irkoy Hundoo hinoo kaŋ ga hunayan noo Almasihu Isa albarkaa ra na ni sawal ka ni kaa zunubu nda buuyan hinoo cire.

³ Hayaa kaŋ Musa aŕariyaa mongu k'a tee gaaham gaabi jaŋaa se, Irkoy n'a tee. A na nga Iz'aru gundoo sanba ir gaaham zunubantaa cine ra, zunubu maaganda se a na zunubu zukandi nga Iz'aroo hamoo ra,

⁴ hala ŕerretaraa kaŋ aŕariyaa g'a ceeci ma tabati ir ra kaŋ si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda ir ga dira.

⁵ Zama borey kaŋ ga dira hundi-ibaayi bande, i si miile kala hundi-ibaayoo hayey ga, wey kaŋ ga dira Irkoy Hundoo bande, i si miile kala Irkoy Hundoo hayey ga.

⁶ Hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala buuyan, Irkoy Hundoo miileyanoo man'ti kala hunayan nda alaafiya.

⁷ Zama hundi-ibaayi miileyanoo man'ti kala Irkoy iberitaray, a si cindi Irkoy aŕariyaa cire, koyne mo a si hin ga.

⁸ Borey kaŋ goo ngi hundi-ibaayoo ra si hin ka kan Irkoy se.

⁹ War hunday si dira hundi-ibaayi bande, Irkoy Hundoo nda war ga dira, nda a gar Irkoy Hundoo nka war tee nga gorodogoo. Boro kaŋ ra Almasihu Hundoo sii, a si bora may.

10 Nda Almasihu goo war ra, cimi no gaaham buu zunubu maaganda se, Hundoo ga war noo hunayan*, zama war diyandi boro šerrante.

11 Nda bora kaŋ na Isa tunandi bukawey ra Hundoo nka goro war ra, bora kaŋ na Almasihu tunandi bukawey ra ga war gaaham bukawey hunandi nga Hundoo kaŋ ga goro war ra maaganda se.

12 Adiši ag'armey, hundi-ibaayi garaw sii ir ga soko ir ma dira nda hundi-ibaayi.

13 Zama nda war ga dira nda hundi-ibaayi, war ga buu, amma nda war ga Hundoo ka gaaham teegoyey wii, war ga huna.

14 Borey kul kaŋ Irkoy Hundoo g'i gongu man'ti kala Irkoy ize.

15 Hundoo kaŋ war duu a man'ti baŋŋataray hundi soko war ma yee ka hunbur, Hundoo kaŋ war duu a mma war tee ize kanbariyaŋ kaŋ ga kate ir ma kaati ka nee: «Abba, ir Baaba Irkoy!»

16 Irkoy Hundoo hunday no m'ir hundoo haki-ikandi kaŋ ir man'ti kala Irkoy izeyaŋ.

17 Nda Irkoy izeyaŋ ti ir, ir man'ti kala tubukawyaŋ mo, Irkoy tubukaw kaŋ ga tubu Almasihu bande, nda a gar ir zarabi a bande, ir ga daržandi a bande.

Daržaa kaŋ goo kaa

18 Ay ga laasaabu kaŋ sohõ da zarabey man'ti baffoo Irkoy daržaa jine kaŋ ga kaa ka bangandi ir se.

---

* **8:10 8.10** «Hundoo ga war noo hunayan», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «hundoo ga huna».

19 Zama takaroo ga batu nda cahāyan Irkoy ma nga izey bangandi.

20 Takaroo yee haya yaada cire, man'ti ngi ibaayoo no, bora kaŋ n'i daŋ a cire k'a tee, amma naata goo.

21 Zama takaroo hunday ga kaa ka duu nga boŋ baŋnataraa ra kaŋ ti funbuyan. A duu nga boŋ ka huna Irkoy izey daržaa ra.

22 Ir ga bay kaŋ takaroo kul cere ra ga taabi, i ga taama hala sohō sanda alhaamidu.

23 Man'ti nga hinne, amma ir hunday mo kaŋ duu Irkoy Hundoo nooyan jina-jinawey, ir ga taabi ir kuneheroo ra, k'ir ize kanbaritaraa batu, ir gaahamoo sawalyanoo.

24 Zama ir hallasi, amma naatayan ra, naata kaŋ boro ga dii a man'ti naata: may no ma naata haya ga kaŋ a duu a?

25 Amma haya kaŋ ir si dii a, ir ga naata a ga, ir g'a batu nda mupeyan.

26 Takaa din da Irkoy Hundoo g'ir faaba ir gaabi jaŋawey ra. Ir si takaa bay kaŋ nda ir ga hima ka ŋaaray. Amma Hundoo hunday ga ŋaaray ir dogey ra nda durayyan kaŋ si hin ka fillandi.

27 Bora kaŋ ga biney fesufesu ga Hundoo anniyaa bay, zama a mma ŋaaray Irkoy boro henanantey se ka sawa nda Irkoy ibaayoo.

28 Ir ga bay kaŋ hayey kul no ma goy cere bande ka ihenna tee borey se kaŋ ga baa Irkoy, wey kaŋ ciyandi ka sawa nda nga dunbandiroo.

29 Zama borey kaŋ Irkoy jin k'i bay, a jin ka kayandi mo i ma hima nda nga Iz'aroo, hala Iz'aroo ma tee gunde jinaa arma boobo game.

³⁰ Borey kaŋ a jin k'i suuba, a n'i cee mo. Borey kaŋ a n'i cee, a n'i dii boro šerrante. Borey kaŋ a n'i dii boro šerrante, a na darža mo daŋ i ga.

Haya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo ga

³¹ Macin no ir ma nee hayey wey ga? Nda Irkoy goo ir bande, may no ma kay k'ir gandu?

³² Nga kaŋ mana nga Iz'aru gundoo kaa, amma a n'a nondi ir kul maaganda se, taka foo nda a s'ir noo haya kul nga boŋ Iz'aroo nooyanoo banda ga?

³³ Irkoy boro suubantey, may no m'i wurru? Irkoy no k'i dii boro šerrante.

³⁴ May no m'i zukandi? Almasihu [Isa] buu, koyne mo a tun, a goo Irkoy kabe hennaa ga, a ga ŋaaray ir se.

³⁵ May no m'ir fay k'ir kaa Almasihu bajoo ga? Binemarayyan, wala šiitay, wala gurzugay, wala heray, wala baŋi, wala farratayyan, wala takuba?

³⁶ Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«I ga hoy k'ir wii ni maaganda se,
i g'ir dii feejiyaŋ kaŋ ga koy koosandi.»†

³⁷ Amma woo kul ra, bora kaŋ ga baa ir n'ir noo haya kaŋ bisa hinyan.

³⁸ Zama ay ga naanay ka bay kaŋ a ma tee bu-uyan, wala hunayan, wala almalaykayaŋ, wala kokoytarayaŋ, wala hayey kaŋ ga bara, wala hayey kaŋ goo kaa, wala hiniyaŋ,

³⁹ wala beene hayey, wala laboo cire hayey, wala takahaya kul si hin k'ir fay k'ir kaa Irkoy bajoo

---

† 8:36 8.36 Zabur 44.23.

ga kaŋ a n'a cebe ir se Isa Almasihu ir Koyoo bande.

9

Irkoy na Izirayel suuba

¹ Cimoo no ay g'a har Almasihu maapoo ga, ay si taari, ay binoo ti ay seedaa Hundi Henanantaa bande.

² Binemarayyan nda dooray kaŋ si ben no ma tee ya ne ay binoo ra.

³ Agay hunday baa ya laali, ya mooru Almasihu, ay armey dogoo ra kaŋ ti ay dumoo gaaham here.

⁴ I man'ti kala Izirayel borey. I tee Irkoy ize kanbarey. Irkoy na darža, nda amaanawey, nda ašariyaa, nda takaa kaŋ nda boro ga Irkoy gana, nda hayey kaŋ a n'i har tee ngi wane.

⁵ I hun ir baaba jina-jinawey ga, Almasihu mo mana hun kala ngi ga gaaham here, Irkoy kaŋ goo haya kul boŋ, albarka ma bara a ga hala abada. Amin.

⁶ Man'ti Irkoy meešennoo nka mana baffoo hanse, zama man'ti borey kul kaŋ ga hun Izirayel ti Izirayel [boro].

⁷ Man'ti Ibrahima banda-ka-zunboo kul ti nga izeyan. A harandi ka nee: «Isiyaka no ma duu ma ne hayyan kaŋ ra ni maapoo si dere.»*

⁸ Woo almaganaa ti: man'ti gaaham izey ti Irkoy izey, allaahidoo izey ti nga hayroo.

---

* 9:7 9.7 Sintinoo 21.12.

9 Zama šennoo woo man'ti kala allaahidoo kaŋ nee: «Yeeši dimmaa woo ga, ay ga kaa, Sarata ga duu iz'aru.»†

10 Man'ti woo hinne, Rebeka mo duu ize hinka kaŋ kul ti ir hayragoo Isiyaka izeyaŋ.

11 Ka gar izey mana hayandi jina, i mana ihenna tee, i mana ilaala tee, hala woo kaŋ Irkoy n'a suuba k'a dunbandi ma cindi,

12 man'ti teegoy bande a goo, woo kaŋ boraa kaŋ ga ciya n'a tee de no ma kabu. A nee Rebeka se: «Ibeeroo ga yee ikaccaa cire.»‡

13 Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay baa Yakuba, ay konna Eso.»§

14 Macin no ir ma nee? Irkoy nka si šerre? Abada!

15 Zama a nee Musa se:

«Ay ga tamalla boro kaŋ se ay baa ya tamalla.

Ay ga hinna boro kaŋ se ay baa ya hinna.»*

16 Woo, adamize ibaayoo sii a ra, nga durkutuyanoo sii a ra. Irkoy kaŋ ga tamalla no m'a tee.

17 Citaaboo ra Irkoy šelaŋ Firawuuna se ka nee: «Woo hunday maaganda se ay na ni gorandi hala ya duu k'ay hinoo cebe ni ra, hala ay maapoo ma fatta gandawey kul ra.»†

18 Woo se Irkoy ga tamalla boro kaŋ a baa se, boro kaŋ a baa, a ga binoo šendandi.

Irkoy futayyanoo nda nga tamallayanoo

---

† 9:9 9.9 Sintinoo 18.10. ‡ 9:12 9.12 Sintinoo 25.23. § 9:13 9.13 Malaki 1.2-3. * 9:15 9.15 Fattaroo 33.19. † 9:17 9.17 Fattaroo 9.16.

19 Adiši n'ga nee ya ne: «Macin se Irkoy ga citi borey ga? May no ma nga ibaayoo ganji?»

20 He ni, ni ti may kaŋ ga kakaw Irkoy bande? Haya kaŋ hansandi ga hin ka nee nga hansekaa se: «Macin se n'n'ay tee nda takaa woo?»

21 Yoonaa nka sii nda labudiinoo ga hini wala? Labu follokaa nda a ga jinay tee kaŋ goo nda beeray wala a ma jinay tee kaŋ sii nda beeray.

22 De nda Irkoy baa nga ma nga futaa cebe, nga ma nga hinoo bayrandi, a na nga futayyanoo jinawey kaŋyaŋ soolu halaciyen se mupe nda suuri beeri.

23 A na woo tee ka nga daržaa beeriyanoo cebe borey se kaŋ ti nga tamallaa jinawey kaŋ a n'i soolu za gayyan daržaa se.

24 Ir ya, a n'ir cee, ir mana hun Alyahuudey hinne ra, ir mana hun mo kala dumi ra kaŋ man'ti Alyahuudu.

25 Sanda takaa kaŋ nda Irkoy n'a har Oze citaaboo ra ka nee:
«Jamaa kaŋ man'ti ay jamaa, ay g'a cee ay jamaa, boraa kaŋ man'ti ay baakaa, ay g'a cee ay baakaa.»‡

26 «Nongoo hunday kaŋ ra a harandi i se ka nee:
«War man'ti ay jamaa»,
no din ra i ga ciyandi Irkoy hunantaa iz'arey.»§

27 Ezayi kaati Izirayel ga ka nee: «Ba nda Izirayel borey hinnaa tee sanda teekoo labutaasoo, boro kaynayaŋ no ma hallasi i ra.

28 Zama šenney kaŋ ir Koyoo n'i har, a g'i timmandi k'i benandi nda cahāyan laboo ga.»*

‡ 9:25 9.25 Oze 2.25. § 9:26 9.26 Oze 2.1. * 9:28 9.27-28 Ezayi 10.22-23.

29 Woo da no Ezayi n'a har za gayyan ka nee:
 «Nda a gar ir Koyoo, Aduɗɗakoyoo nka mana ize
 nan ir se,
 ir ga tee sanda Sodom,
 ir ga hima nda Gomor.»†

*Boro kul kaɗ naanay Isa Almasihu, Irkoy g'a
 dii boro šerrante*

³⁰ Macin no ir ma nee? Dumey kaɗ man'ti
 Alyahuudu, ngi kaɗ mana šerretaray ceeci, i
 duu šerretaray, amma šerretaray no kaɗ ga
 duwandi naanaa ra.

³¹ Ka gar Izirayel ga šerretaray ceeci ašariya
 ra, amma i mana duu a.

³² Macin se? Hayaa kaɗ se i man'a ceeci
 naanaa fondaa ra, teegoy nda i n'a ceeci. I cabu
 tondoo ga kaɗ g'i kaɗandi.

³³ Sanda takaa kaɗ nda a hantumandi Citaaboo
 ra ka nee:

«Nga ne, ay ga tondi kaɗ ga boro cewoo cabu
 daɗ Siyoɗ koyraa ra,
 tondi no kaɗ ga boro kaɗandi.
 Amma boro kaɗ naanay a si kaa ka haawi.»‡

10

¹ Ag'armey, hayaa kaɗ goo ay binoo ra, woo
 kaɗ ay g'a ɗaaray Irkoy ga Izirayel borey se
 man'ti kala i ma hallasi.

² Ay ga tee i se seede kaɗ biney kul sii kala
 Irkoy se, amma i si wan takaa.

† 9:29 9.29 Sintinoo 19.23-28; Ezayi 1.9. ‡ 9:33 9.33 Ezayi 28.16.

³ I mana faham Irkoy šerretaraa se. I nka baa ngi ma ngi boŋ [šerretaraa] kayandi. I mana ngi boŋ yeeti Irkoy šerretaraa cire.

⁴ Almasihu ti Musa ašariyaa guwoo, maanaa boro kul kaŋ naanay ga duu šerretaray.

Boro kul kaŋ naanay Almasihu ga hallasi

⁵ Šerretaraa kaŋ hun ašariyaa ra, Musa šelan a ga ka nee: «Boro kaŋ ga hayey wey ka goy ga hun a ngi albarkaa ra.»*

⁶ Šerretaraa kaŋ ga hun naanaa ra mma nee: «Masi nee ni binoo ra: <May no ma žigi beenaa ra?> – maanaa ka Almasihu zumandi, –

⁷ wala: <May no ma zunbu guusu futaa ra?> – maanaa ka Almasihu žigandi k'a tunandi bukawey ra.»

⁸ Aywa, macin no a ga nee? A nee: «Šennoo goo ni jeroo ga, a goo ni mijoo ra, a goo ni binoo ra.»† Nga ti naanaa šennoo kaŋ ir g'a waazu.

⁹ Nda n'na ni mijoo ka cimandi kaŋ Isa ti Koy, de mo ni naanay ni binoo ra kaŋ Irkoy n'a tunandi bukawey ra, n'ga hallasi.

¹⁰ Zama boro mma naanay nga binoo ra ka diyandi boro šerrante, boro kaŋ mijoo na Isa koytaraa cimandi ga hallasi.

¹¹ Citaaboo nee: «Boro kul kaŋ naanay a si haawi.»‡

¹² Fay-fayyan sii Alyahuudu nda Grek game, Koy follokaa ti ngi kul Koyoo, kabedoona no borey kul se kaŋ g'a cee.

* **10:5 10.5** Sargarey 18.5. † **10:8 10.8** Alhukumoo 30.12-14.

‡ **10:11 10.11** Ezayi 28.16.

13 Zama «boro kul kaŋ n'ir Koyoo maapoo cee ga hallasi.»§

14 Taka foo nda i ga boro cee k'a ŋaaray kaŋ i mana naanay a? Taka foo nda i ga naanay boro kaŋ i mana bay ka maa nga ŧennoo? Taka foo nda i ga maa nga ŧennoo bila waazukaw?

15 Taka foo nda i ga waazu nda i mana sanbandi? Sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Borey kaŋ ga haya boryayan har cewey ga boori.»*

16 Woo kul, man'ti borey kul ka haŋajer Alhabar Boryaa se, sanda takaa kaŋ nda Ezayi nee: «Ir Koyoo, may ka naanay ir waazoo?»†

17 Adiŧi naanay si duwandi kala ŧennoo kaŋ boro ga maar'a ra, ŧennoo kaŋ boro ga maar'a si hun kala Almasihu ŧennoo ra.

18 Amma ay nee: «I nka mana maa wala?» ŧikka sii kaŋ i maa:

«Ngi jindey koy gandaa kul ra.

Ngi ŧennoo too hala aduŋŋa kaydogoo ga.»‡

19 Ay nee koyne: «Izirayel nka mana faham ŧennoo se wala?» Za gayyan ga Musa nee Irkoy ka nee:

«Ay ga kate war ma canse dumi buuna ga.

Ay ga war futandi dumi ga kaŋ sii nda lakkal.»§

20 Ezayi koy hala nongu kaŋ ra a nee: «Irkoy nee: <Borey kaŋ man'ay ceeci ka duu agay.

Ay n'ay boŋ bangandi borey se kaŋ man'ay hãa.»*

---

§ 10:13 10.13 Žowel 3.5. * 10:15 10.15 Ezayi 52.7. † 10:16

10.16 Ezayi 53.1. ‡ 10:18 10.18 Zabur 19.5. § 10:19 10.19

Alhukumoo 32.21. * 10:20 10.20 Ezayi 65.1.

21 Amma Izirayel here a nee:
«Zaaroo kul ay g'ay kaboo šerre dumi se kaŋ si
hanajer, a ga kakaw.»†

11

Irkoy mana Izirayel fur

1 Ay nee: «Irkoy nka nga jamaa fur wala?»
Abada! Zama agay hunday man'ti kala Izirayel
boro, Ibrahima hayroo, Benžamenj alkabiilaa.

2 Irkoy mana nga jamaa fur kaŋ a jin k'a bay.
War nka mana maa šennoo kaŋ Citaaboo n'a har
nongoo kaŋ ra a šelanj Ilyasu ga, waatoo kaŋ a
gaara Izirayel ga

3 ka nee: «Ay Koyoo, i na ni annabey wii, i na
ni sargari tonadogey kayri. Agay hinne ka cindi,
i ga ceeci ngi m'ay hundoo kaa.»*

4 Macin ti Irkoy zaaboo? Irkoy nee a se: «Ay na
aru zenber iyye (7.000) jisi ay boŋ se kaŋ mana
bay ka kanje sonbu tooroo kaŋ maanoo ti Bal
se.»†

5 Takaa din da, sohō da mo boroyan cindi kaŋ
Irkoy n'i suuba ka sawa nda nga anneemaa.

6 Nda a teendi ka sawa nda nga anneemaa,
man'ti teegoy k'a tee koyne. Nda man'ti woo,
anneemaa man'ti anneemaa koyne.

7 Adiši macin? Hayaa kaŋ Izirayel g'a ceeci a
mana duu a, amma Irkoy boro suubantey duu a.
Borey cindey šendandi,

8 sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo
ra ka nee:

† 10:21 10.21 Ezayi 65.2. * 11:3 11.3 Kokoyey 1na 19.10, 14.

† 11:4 11.4 Kokoyey 1na 19.18.

«Irkoy n'i noo hundi kaŋ si kula,
nda moo kaŋ si dii,
nda haŋa kaŋ si maa,
hala hõ.»‡

⁹ Dawda mo nee:

«Ngi ŋaadogoo ma tee i se kumsay nda hirri
haya,

a ma tee i se haya kaŋ g'i kaŋandi, i ma duu woo
kaŋ nda i ga hima.

¹⁰ Moŋey ma kokooru hala i masi dii,

ma dumawey cindandi gungumayan ra.»§

¹¹ Aywa, ay nee: «I nka tanši hala i ma kaŋ
cee folloku wala?» Abada! Amma Izirayel borey
dereroo kate dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma
hallasi hala Izirayel borey ma canse.

¹² Nda Izirayel borey dereyanoo ka kate
aduppa ma duu gomni, nda ngi kaŋyanoo ka
kate gandawey ma duu gomni, de ngi timman-
taa, a nka si haya tee kaŋ bisa woo wala?

Borey kaŋ man'ti Alyahuudu hallasiyanoo

¹³ War se ay ga šelaŋ, dumey kaŋ man'ti
Alyahuudu. Agay, ay man'ti kala diyaw kaŋ san-
bandi dumey jerey se, ay g'ay goyoo beerandi,

¹⁴ hala ya duu taka k'ay dumoo borey tuti i ma
canse hala boroyaŋ i ra ma hallasi.

¹⁵ Nda Irkoy n'i yala ka nga nda aduppa
waafakandi, waati kaŋ a yadda i ga koyne, macin
no ma tee? Hayaa kaŋ ga tee man'ti kala borey
hunayanoo buuyan banda ga.

---

‡ **11:8 11.8** Alhukumoo 29.3; Ezayi 6.10; 29.10. § **11:10 11.9-10**
Zabur 69.23-24.

16 Nda dumari-ize jina-jinawey danandi jere ga Irkoy se, laajinoo kul mo ti nga wane.* Nda linjoo danandi jere ga Irkoy se, tuuri kabey mo ti nga wane.

17 Nda tuuroo kabeyan fetandi ka hun a ga, ni kan bay ka tee hawsa zaytunaa, ni nka denjandi zaytunanoo kabey kan hun dogoo ra hala ma duu ka huna nda nga linjoo nda nga jiyoo.

18 Masi bolsay kabey ga, amma nda n'ga bolsay i ga, ma bay kan man'ti ni ga linjey goo, linjey no ma ni dii.

19 N'ga nee: «Kabey nka fetandi hala ya duu ka denji.»

20 Cimi no. I nka fetandi ngi naanay janjaa maaganda se, n'ga kay ni naanaa maaganda se. Masi ni bon jer, amma ma hunbur.

21 Nda Irkoy mana hinna zaytunaa lasal kabey ga, a si hinna ni mo ga.

22 Ma Irkoy borohennataraa nda nga sendaa guna. A ga sendandi borey kan kan ga. Ni hunday, Irkoy borohennataraa goo ni ga nda n'ga duumi nga borohennataraa ra. Nda man'a tee, ni mo ga fetandi.

23 Ngi mo, nda i mana cindi ngi naanay janjaa ra, i ga denjandi, zama Irkoy goo nda hini k'i denji koyne.

24 Nda ni fetandi ka hun hawsa zaytunanoo ga, ni denjandi zaytunaa cimoo ga, ka gar ni takaa nda ngi takaa man'ti affoo, macin no n'na har zaytunaa kabe cimey se, ngi kan ti zaytunaa kabe cimey, Irkoy g'i denji tuuroo ga kan ti ngi wane.

---

* 11:16 11.16 Kabuyaney 15.19-20.

Izirayel kul ga hallasi waati koraa ra

²⁵ Ag'armey, ay si baa war ma jaŋ ka sir-roo woo bay hala war masi koy war boŋ dii lakkalkoyni. Izirayel jere faa binešendaa ga cindi hala waati kaŋ dumey jerey kul yee kate Irkoy ga.

²⁶ Takaa woo nda Izirayel kul ga hallasi sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Boraa kaŋ ga borey feeri si hun kala Siyoŋ koyraa ra,

a ga Irkoy hunburay jaŋaa kaa Yakuba ra.

²⁷ Woo ti amaanaa kaŋ ay n'a zaa i se waati kaŋ ay ga ngi zunubey kaa.»†

²⁸ Alhabar Boryaa here Irkoy iberiyaŋ no war sabboo se, amma suubaroo here Irkoy baakawyaŋ no ngi baabey maaganda.

²⁹ Zama Irkoy si nimsi nda nga anneemaa nooyaney nda nga ciyayanoo.

³⁰ Sanda takaa kaŋ nda waatoo din war mana haŋajer Irkoy se, amma sohõ kaŋ Izirayel borey si haŋajer Irkoy se, war duu tamallayan,

³¹ takaa din da sohõ ngi mo, i mana haŋajer Irkoy se tamallaa kaŋ war duu a maaganda se, hala ngi mo [sohõ] ma duu tamallayan.

³² Irkoy nka borey kul daabu i masi duu ka haŋajer nga se hala nga ma tamallayan dan i kul ga.

Irkoy ga hanse ka beeri

³³ Irkoy gomnoo beeriyanoo, nda nga lakkaloo, nda nga bayraa ga hanse ka guusu.

Nga ciitey si neešandi,

---

† 11:27 11.26-27 Ezayi 59.20-21; 27.9.

nga fondawey si hin ka fahamandi.

³⁴ Zama «may no m'ir Koyoo miilewey bay?

Wala may ka tee nga hoyraykaa?»‡

³⁵ «May ka jin k'a noo haya

hala a m'a yeeti a ga?»§

³⁶ Zama haya kul mana hun kala Irkoy ga, nga no ma kate haya kul ma bara, nga se haya kul ga bara. Nga, darža ma bara a ga hala abada. Amin.

12

Hunayan taaga

¹ Ag'armey, woo maaganda se ay g'a njaaray war ga Irkoy tamallowey albarkaa ra, war ma war gaahamey noo sanda sargari hunante kan ga henan, a ga kan Irkoy se. Woo ga tee ganayan cimoo kan war g'a tee a se.

² War masi hanga zamanoo woo teegoyey bande. Wa nan Irkoy ma lakkal taaga ka war barmay hala war ma Irkoy ibaayoo laasaabu kan ga boori, a ga kan, a ga timme.

³ Alhormaa kan nondi ya ne maaganda se, ay g'a har war affoo kul se a masi nga bon danongu kan ra a si hima ka bara. Naanaa kan Irkoy n'a noo boro foo kul se, war ma war bon tee lakkalkoyniyan ka sawa nda a.

⁴ Sanda takaa kan nda ir gaaham follokaa ra nongu booboyan goo, de nongey si goy follokaa tee,

---

‡ 11:34 11.34 Ezayi 40.13. § 11:35 11.35 Ayuba 41.3.

⁵ takaa din da, ir kaŋ ti iboobaa, ir man'ti kala gaaham folloku Almasihu ra. Ir affoo kul man'ti kala cere gaaham nonguyan.

⁶ Irkoy anneemaa nooyan dumi-dumiyan kaŋ ir duu a ga sawa nda nga anneemaa kaŋ nondi ir se. Annabitaray no? Ir ma annabitaray tee ka sawa nda naanaa kaŋ ir duu a.

⁷ Nda goy no, ir ma goy. A ma tee boro kaŋ ga cawandi, a ma cawandi.

⁸ Boro kaŋ ga hoyray, a ma hoyray. Boro kaŋ ga noo, a m'a tee nda kabedoonay. Boro kaŋ ti jineboro, a ma gaabandi k'a tee nda fondaa. Boro kaŋ ga tamalla, a m'a tee nda jaaliyan.

⁹ Almunafikitaray masi bara baji ra. Wa konna ifutu, wa gaabandi ihenna ga.

¹⁰ Haya kaŋ ti armataray baji, war ma too nda baji cere se. Haya kaŋ ti boro beerandiyan, war ma tee boro jinaa kaŋ ga nga ceroo beerandi.

¹¹ Wa gaabandi war masi tee fuyyanteyan. Wa war lakkaley kul dan ir Koyoo se. Wa goy a se.

¹² Wa jaali naataa ra, wa zarabi mupe. Wa gaabandi Irkoy jaarayyan ga.

¹³ Wa Irkoy boro henanantey faaba nda haya kaŋ ga i ga too. Wa yawey zumandi henna.

¹⁴ Wa gaara borey se kaŋ ga [war] gurzugay. Wa gaara, war masi danga.

¹⁵ Wa jaali borey kaŋ ga jaali bande. Wa hēe borey kaŋ ga hēe bande.

¹⁶ War miilewey ma tee affoo, war masi war boŋ jer. Wa baa wey kaŋ ga ngi boŋ yeeti ganda. War masi war boŋ dii lakkalkoyni.

17 Boro kul masi ifutu ka ifutu bana. Wa huga nda goy henna teeyan adamizey kul jine.

18 Nda a ga hin ka tee, kullihinne war ga hin k'a tee, alaafiya ma bara war nda borey kul game.

19 Ay baakey, war masi faasa war boŋ se, wa naŋ Irkoy futayyanoo ma goy, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ir Koyoo nee: <Agay no ma faasa, agay no ma boro bana.>»*

20 Koyne mo Citaaboo nee: «Nda ni iberoo ga heray, a noo ŋaayan. Nda a ga jaw, a noo a ma haŋ. Zama nda n'na woo tee, denji cirayyaŋ no n'g'i jeeje boŋoo boŋ.»†

21 Masi naŋ ilaala ma hin ni, ihenna ka hin ilaala.

13

Ganakey ma yee ganda hinoo se

1 Boro foo kul ma yee hinoo cire kaŋ goo a boŋ, zama hini sii no kaŋ man'ti Irkoy do a hun, wey kaŋ ga bara mo, Irkoy k'i gorandi.

2 Woo ra boro kaŋ kay hinoo se nka Irkoy fondaa gandu. Wey kaŋ g'a gandu ga kate ŋi boŋ ga ciiti.

3 Boŋkoyney, borey kaŋ ga teegoy henna tee si hunbur ey, wey kaŋ ga teegoy laala tee no ma hunbur ey. N'si baa ma hunbur hinoo? Goy henna tee, a ga ni saabu.

4 Hinoo man'ti kala Irkoy goykaw ni nafaa se. Amma nda n'ga goy laala tee, ma hunbur de, zama a si takubaa zaa yaada. Irkoy goykaw no, a

* **12:19 12.19** Alhukumoo 32.35. † **12:20 12.20** Yaasawey 25.21-22.

ga Irkoy futayyanoo cebe ka bora a zukandi kaŋ na ilaala tee.

⁵ Woo se a ga boori boro ma cindi hinoo cire, man'ti futayyanoo hinne se, amma binekanay se.

⁶ Woo maaganda se war ga alkaasi bana, zama Irkoy goykawyaŋ no, i nka ngi boŋ noo goyoo woo se.

⁷ Boro foo kul woo kaŋ nda a ga hima, war m'a tee a se, alkaasidiikaa, ir ma alkaasoo bana a se, saaladiikaa, ir ma saalaa bana a se. Bora a kaŋ boro ga hima ka hunbur a, ma hunbur a. Bora a kaŋ ga hima nda beeray, ma beerandi.

Ir ma baa cere

⁸ Boro kul masi haya kul may war ga, nda man'ti war ma baa cere. Zama boro kaŋ ga baa nga cinaa, bora a na Musa ašariyaa tabatandi.

⁹ Zama yaamarey kaŋ nee: «Masi zina, masi boro wii, masi zay, masi moo daŋ waani ra»*, nda yaamar tana ga bara, i kul almaganaa man'ti kala šenni folloku: «Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.»†

¹⁰ Baji si ifutu tee nga cinaa se, woo maaganda se baji man'ti kala ka ašariyaa tabatandi.

Boro ma soolu ka Almasihu kaayanoo batu

¹¹ War ga waatoo bay kaŋ ra ir goo, waatoo ti woo kaŋ ra war ga hima ka tun jirboo ra. Sohō hallasiroo man ir ka bisa ba waatoo kaŋ ir naanay.

---

* **13:9 13.9** Fattaroo 20.13–17; Alhukumoo 5.17–21. † **13:9 13.9** Sargarey 19.18.

¹² Cijinoo bii, moo ga baa ka boo. Adişi ir ma kubaa teegoyey fur, ir ma gaayoo wongu jinawey dan ir ga sanda darbay.

¹³ Ir ma dira beeray ra, sanda zaari here, ir masi n̄aa-ka-hoo, ka suu, ka woy nda aru izefututaray tee, ir masi haya futu boonay, ir masi yenje, ir masi canse.

¹⁴ Amma wa ir Koyoo Isa Almasihu dan war ga sanda darbay, war masi huga nda hundi-ibaayi ka hayey kan̄ a g'i boonay tee a se.

14

Masi ni armaa ciiti k'a kaynandi

¹ Boro kan̄ naanaa ga kacca, w'a dii henna, war mas'a kakaw nga bine-bineyanoo ra.

² Boro foo ga hongu nga ga hin ka haya kul n̄aa, amma affoo kan̄ naanaa ga kacca, dumaray-ize de no a ga n̄aa.

³ Boro kan̄ ga n̄aa masi bora kaynandi kan̄ si n̄aa, bora kan̄ si n̄aa masi bora ciiti kan̄ ga n̄aa, zama Irkoy n'a dii henna.

⁴ Ni ti may kan̄ ga goykaw-ize waanoo ciiti? A ma kay ka boori wala a ma kan̄, koyoo šenni no. A ga kay, zama ir Koyoo goo nda hini k'a kayandi.

⁵ Boro foo ga zaarey beerandi ka bisa cere, boro foo ga zaarey kul sawandi. Boro foo kul ma hakiika nda woo kan̄ nga binoo g'a har a se.

⁶ Boro kan̄ ga zaarey beerandi s'a tee kala ir Koyoo maanoo ga. Boro kan̄ ga n̄aa s'a tee kala ir Koyoo maanoo ga, zama a ga albarka tee Irkoy maanoo ga. Boro kan̄ si n̄aa, a s'a tee kala Irkoy maanoo ga, a ga albarka dan̄ Irkoy se.

⁷ Boro sii ir ra kaŋ ga huna nga boŋ se, boro kul si buu nga boŋ se.

⁸ Zama nda ir ga huna, ir si huna kala ir Koyoo maapoo ga, nda ir buu, ir mana buu kala ir Koyoo maapoo ga. A ma tee ir ga huna wala ir buu, ir man'ti kala ir Koyoo wane.

⁹ Woo maaganda se Almasihu buu ka huna taaga, hala a ma duu ka bukawey nda baahunantey laama.

¹⁰ De ni, macin se n'ga ni armaa ciiti? Ni mo, macin se n'ga ni armaa kaynandi? Ir kul ga kaa ka kay Irkoy ciitidogoo ra.

¹¹ Zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ir Koyoo nee: <Ay g'ay hunaroo ka tabatandi, kanje kul ga kaa ka sonbu ya ne, deene kul ga Irkoy daržaa har kaaray.>»*

¹² Woo se ir boro foo kul ma tuuru [Irkoy se] nga boŋ se.

Masi tee addalil kaŋ ga ni armaa kaŋandi

¹³ Adiši ir ma fay nda ka cere ciiti, amma ir ma gaabandi ir masi haya kul tee ir armaa se kaŋ g'a kaŋandi zunubu ra wala kaŋ g'a tusa ifutu ra.

¹⁴ Ay ga bay kaaray ir Koyoo Isa albarkaa ra kaŋ haya kul sii no kaŋ žiibi nda nga boŋ, amma boro kaŋ na haya dii žiibi, a ga tee a se žiibi.

¹⁵ Zama nda ŋaahayaa woo kaŋ n'g'a ŋaa, nga se ni armaa binoo ga maray, n'si dira baji ra koyne. Bora kaŋ se Almasihu buu, mas'a halaci nda hayaa kaŋ n'g'a ŋaa.

¹⁶ Ihenna kaŋ war duu a masi wowandi.

---

* **14:11 14.11** Ezayi 45.23.

17 Zama Irkoy Laamaa man'ti ŋaayan nda hanyan, a man'ti kala šerretaray, nda alaafiya, nda jaali Hundi Henanantaa albarkaa ra.

18 Boro kaŋ ga goy Almasihu se nda takaa woo ga kan Irkoy se, adamizey ga yadda a ga.

19 Woo maaganda se ir ma hanga hayey kaŋ ga koy alaafiya here nda wey kaŋ ti ir cere tontonyanoo.

20 Hayaa kaŋ n'g'a ŋaa masi Irkoy goyoo hasara. Cimi no haya sii no kaŋ si henan, amma a si boori boro ma haya ŋaa kaŋ ga nga cinaa kaŋandi zunubu ra.

21 A ga boori boro masi ham ŋaa, a masi harifutu haŋ, boro masi haya kul tee kaŋ ga ni armaa kaŋandi.

22 Naanaa kaŋ goo ma ne, a dii ni boŋ se Irkoy jine. Bora duu gomni kaŋ si nga boŋ ciiti nda a kayandi ka haya tee.

23 Amma boro kaŋ ga ŋaa nda šikka-šikkayan, bora ga zukandi, zama a man'a tee nda naanay. Haya kul kaŋ mana teendi nda naanay, zunubu no.

15

Ir ma haya tee kaŋ ga kan ir cinaa se

¹ Ir kaŋ goo nda gaabi naanaa fondaa ra, wey kaŋ gaaboo ga kacca, ir ga hima k'i suuri ŋi gaabi jaŋawey ra, ir masi hayey ceeci kaŋ ga kan ir se.

² Ir affoo kul ma ceeci ka kan nga cinaa se ihenna here nga tontonyanoo se.

3 Almasihu mana haya ceeci kaŋ ga kan a se, a nka hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Ni wowkey wowey kaŋ ay boŋ.»*

4 Zama haya kul kaŋ bay ka hantumandi mana hantumandi kala ir cawandiyanoo se, hala muŋeyanoo nda bineyaynandiroo kaŋ Citaaboo g'a noo m'ir noo naataa.

5 Irkoy kaŋ ti Muŋeyanoo nda Bineyaynandiroo koyoo ma war noo war ma tee anniya folloku sanda Almasihu Isa ibaayoo,

6 hala war ma tee mee foo, nda jinde folloku, war ma Irkoy kaŋ ti ir Koyoo Isa Almasihu Baaba beerandi.

Alhabar Boryaa ga harandi

dumey mo se kaŋ man'ti Alyahuudu

7 Woo se, wa cere dii henna sanda takaa kaŋ nda Almasihu mo na war dii henna Irkoy beerandiyanoo se.

8 Ay ga bayrandi kaŋ Almasihu tee Alyahuudey goykaw, Irkoy laadirtaraa maaganda se, ka Irkoy allaahidey tabatandi kaŋ a n'i tee ir baabey se.

9 Hala dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma Irkoy beerandi nga tamallaa maaganda se, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee: «Woo se ay ga ni saabu dumey jerey game. Ay ga ni maanoo ka don.»†

10 A nee mo:

«Gandawey, wa jaali nga jamaa bande.»‡

11 A nee mo koyne:

«Dumey kul, war m'ir Koyoo saabu.

* **15:3 15.3** Zabur 69.10. † **15:9 15.9** Zabur 18.50; Samiyel 2to 22.50. ‡ **15:10 15.10** Alhukumoo 32.43.

Gandawey kul m'a sifa.»§

¹² Ezayi mo šelanj Citaaboo ra ka nee:

«Yišay banda-ka-zunboo ga hima nda tuuri kabe taaga kañ zay ka fatta tuuroo kañ dunbandi linjoo ga.

Boraa kañ ga tun i ra kañ ga gandawey kañ man'ti Alyahuudu laama,

nga ga dumey jerey ga naata.»*

¹³ Irkoy kañ ti Naatakoyoo ma war too nda jaali kul nda alaafiya naanayyanoo albarkaa ra, hala war naataa ma boobo Hundi Henanantaa gaaboo albarkaa ra.

Addaliloo kañ se Pol hamaaninay

ka batagaa woo nongu fooyañ hantum

¹⁴ Ag'armey, haya kañ ti war mo here, agay, ay ga naanay ka bay kañ war zaati too met nda borohennataray, war too mo nda bayray kul, war ga hin ka cere hoyray.

¹⁵ Amma ay na hamaaninay ka haya fooyañ hantum war se hala war lakkaley ma zunbu, anneemaa kañ Irkoy n'a noo ya ne sabbu se,

¹⁶ hala ya tee Almasihu Isa goykaw dumey se kañ man'ti Alyahuudu, ka sargari juwalkaw goyoo tee Irkoy Alhabar Boryaa here, hala gandawey wey kañ tee sargari ma kan a se. Hundi Henanantaa ma sargaroo henanandi.

¹⁷ Adiši Almasihu Isa albarkaa ra ay [goo nda fondo ka] fooma hayey here kañ ay g'i tee Irkoy maapoo ga.

---

§ 15:11 15.11 Zabur 117.1. * 15:12 15.12 Ezayi 11.10.

18 Ay si yadda ka haya kul har nda man'ti kala woo hinne kaŋ Almasihu n'a tee nda agay hala dumey kaŋ man'ti Alyahuudu ma hanajer Irkoy se. A n'a tee nda šenni nda teegoy,

19 a n'a tee nda tammaasawey nda kayfey gaaboo, a n'a tee nda Irkoy Hundoo gaaboo. Takaa woo nda za Žerizalem koyraa nda nga kuubika-beraa hala Iliri gandaa ra, ay na Almasihu Alhabar Boryaa har ka timme.

20 Ay kayandi ka Alhabar Boryaa har nongey kaŋ ra Almasihu maapoo mana harandi hala ya si koy cina boro foo asaasoo ga,

21 sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Borey kaŋ se nga maapoo mana harandi ga dii a,
Borey kaŋ mana maar'a ga faham.»†

Pol šennoo nga Rom koyyanoo ga

22 Woo ti hayaa kaŋ n'ay ganji cee boobo ya koy war do.

23 Amma sohõ goy kul mana cindi ya ne laamawey wey ra. A ga too jiiri boobo kaŋ ay hanse ka baa ya koy war do.

24 Waati kaŋ ay ga naaru ka koy Eŝpaŋ gandaa ra, ay ga naata ya koy war do, zama ay ga baa ya dii war ay bisayanoo ga ka duu war ga faabari ay diraa se waati kaŋ ay na waati kayna tee war game k'ay faajoo kaa.

25 Amma sohõ ay si koy kala Žerizalem, Irkoy boro henanantey faabaroo se.

† 15:21 15.21 Ezayi 52.15.

²⁶ Zama a kan Masedoni nda Akay gandawey ganakey se ngi ma gaakasinay tee boro henanante talkey se kaŋ goo Žerizalem.

²⁷ Ngi ka kayandi ngi m'a tee nda ngi boŋ, i g'a may i ga mo, zama nda gandawey duu Žerizalem borey Irkoy naanaa ra, i ga hima mo k'i faaba aduŋna hayey ra.

²⁸ Waati kaŋ ay na goyoo woo benandi ka faabaroo noo Žerizalem borey se, ay ga bisa war do ka koy Eŋpaŋ.

²⁹ Ay ga bay kaŋ nda ay koy war do, ay s'a tee kala Almasihu albarka beeri ra.

³⁰ Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga nda ir Koyoo Isa Almasihu nda Irkoy Hundoo bajoo, war ma wongu ay bande Irkoy ŋaarayrey ra kaŋ war g'i tee ya ne.

³¹ Wa Irkoy ŋaaray ya hallasi Žude gandaa borey kabey ra kaŋ si haŋajer Irkoy se, hala faabaroo kaŋ ay ga koy nda a Žerizalem ma kan Irkoy boro henanantey se.

³² Hala ya koy war do nda ŋaali Irkoy ibaayoo ra ka hunanzam kayna.

³³ Irkoy kaŋ ti Alaafiyakoyoo ma bara war kul bande. Amin.

16

Pol ga Rom borey foo

¹ Ay ga ŋelaŋ war se ir woymaa Febe ga, boro henna no, Sankre koyraa Egilizoo goykaw no.

² W'a kubay henna ir Koyoo maapoo ga sanda takaa kaŋ boro ga hima k'a tee Irkoy boro henanante se. War m'a faaba haya kul kaŋ ga

a too war game, zama a na boro boobo faaba, agay hunday, a n'ay faaba.

³ Wa Priska nda Akilas foo, ay goykasinawey no Isa Almasihu goyoo ra.

⁴ I na ngi bon hundey dan farratay ra hala ngi m'ay hallasi. Man'ti agay hinne no m'a bay i se, dumey mo kan man'ti Alyahuudu Egilizey kul g'a bay i se.

⁵ Wa Egilizoo foo kan ga marga ngi hugoo ra. W'ay baakaa Epanet foo, nga ti boro jinaa kan naanay Almasihu Azi gandaa ra.

⁶ Wa Maryama foo kan hanse ka durkutu war se.

⁷ Wa Andronikus nda Žuniyas foo, ay borey no, ay hangasiney no kasaa ra. I ga hanse ka bayrandi diyawey ra*, koyne mo i n'ay jin ka hanga Almasihu.

⁸ Wa Anpliyatus foo, ay baakaa no ir Koyoo albarkaa ra.

⁹ Wa Irbenj foo, ir goykasinaa no Almasihu goyoo ra, nda Stakis ay baakaa.

¹⁰ Wa Apeles foo kan na nga laadirtaraa cebe Almasihu bande. Wa Aristobil hugoo borey foo.

¹¹ Wa Herodiyonj foo, ay bora no. Wa Narsis hugoo borey foo, wey kan goo ir Koyoo bande.

¹² Wa Trifen nda Trifos foo kan ga goy ir Koyoo se. Wa Persid ay baakaa foo kan hanse ka goy ir Koyoo se.

¹³ Wa Rufus foo, ir Koyoo boro suubante no, nda nga naa kan agay mo naa foo no.

---

* **16:7 16.7** «I ga hanse ka bayrandi diyawey ra», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Diyawey ga hanse k'i bay».

14 Wa Asenkrit, nda Flegon, nda Hermes, nda Patrobas, nda Hermas, nda ir armey kanj goo i bande foo.

15 Wa Filolog nda Žuli foo, nda Nere, nda nga woymaa, nda Olenpas, nda Irkoy boro henanantey kul kanj goo i bande.

16 Wa cere foo nda summuyan henanante. Almasihu Egilizey kul ga war foo.

Hoyray kokorantaa

17 Ag'armey, ay g'a ŋaaray war ga, war ma war boŋ hawgay borey ga kanj ga kate waafakay janjy nda wey kanj ga gaaru war nda cawandoo game kanj war duu a hala ngi ma war kanjandi zunubu ra. Wa mooru ey.

18 Zama borey wey dumey si goy ir Koyoo Almasihu se, ngi boŋ gundey se i ga goy. I ga ngi šenni kaaney nda šenniyan kanj ga boro sifa ka borey kanj si ifutu miile darga.

19 Borey kul bay kanj war ga haŋajer ir Koyoo se. Woo se ay ga ŋaali nda war, amma ay ga baa war ma tee lakkalkoyni ihenna here, war ma henan ifutu here.

20 Irkoy kanj ti Alaafiyakoyoo si gay a mana Ibilisi motti war cewey cire. Ir Koyoo Isa anneemaa ma bara war bande.

21 Ay goykasinaa Timote ga war foo, nga, nda Lusiyus, nda Žason, nda Sosipater kanj ti ay borey.

22 Agay Tersiyus kanj ti Pol hantumkaa batagaa woo ra, ay ga war foo ir Koyoo maanoo ga.

²³ Gayus kaŋ do ay ga zunbu, kaŋ do Egilizoo kul ga zunbu ga war foo. Erast kaŋ ti koyraa nooroo talfikaa nda ir armaa Kartus ga war foo.

²⁴ [Yala ir Koyoo Isa Almasihu anneemaa ma bara war kul bande. Amin.]

Irkoy saabuyan kokorantaa

²⁵ Ir ma Irkoy saabu! A goo nda hini ka war noo gaabi ka sawa nda Alhabar Boryaa kaŋ ay g'a har nda Isa Almasihu hayey waazoo. Waazoo ga sawa nda sirroo bangayyanoo kaŋ cindi ka tugandi waati kul.

²⁶ Amma sohõ annabey hantumey n'a bayrandi ka sawa nda Irkoy abadantaa yaamaroo, ka dumey kul gongu i ma naanay, i ma hanajer.

²⁷ Irkoy kaŋ hinne ti lakkalkoyni, darža ma bara a ga Isa Almasihu albarkaa ra hala abada. Amin.

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328